

реалізації є вода мінеральна негазована ємністю 0,5 л, обсяг продажу якої за 2014 р. зріс у 3,67 разів; обсяг продажу продукції ємністю 1,5 л протягом року збільшився на 6,07%; продемонструвала зростання обсягу продажу на 66,3% та підтвердила свою характерну особливість стабільного попиту споживачів протягом усього року продукція ємністю 5 л, оскільки її використовують переважно для приготування їжі та напоїв.

На нашу думку, обсяги виробництва води мінеральної негазованої мають бути стабільні з пропорційним щомісячним зростанням відповідно до росту попиту. В сучасних умовах господарювання можна зустріти багато програм, реалізація яких дозволяє здійснювати ефективне управління продажем, знаходячись при цьому далеко від об'єкта. Застосування представленої методики визначення коефіцієнта раціональності структури асортименту забезпечить керівництву підприємства виконання таких функцій:

- розробка і автоматизація процесів взаємин з контрагентами (запити і вхідні звернення, обробка замовлень, взаємодія з покупцями/постачальниками/партнерами, узгодження договорів, контроль виконання замовлень та ін.);
- механізм оперативного управління та аналіз циклу продажу;
- контроль показників роботи маркетингу, продажу, сервісу;
- управління контрактами (контроль дотримання встановлених термінів та умов);

– можливість розробки та автоматизації систем «самообслуговування клієнтів» (в т. ч. для перегляду відомостей про контрагентів і подача заявок);

– розробка і автоматизація маркетингу: сегментування клієнтів, процеси проведення маркетингових акцій і досліджень, опитувань клієнтів;

– аналіз результатів маркетингових заходів, розрахунок показників лояльності;

– інтеграція з модулем управління фінансами, бізнес-процесами, бухгалтерським обліком, складом і будь-якими іншими конфігураціями ІС.

Висновок. Таким чином, проведене дослідження засвідчило необхідність оптимізації управління продажем продукції ПрАТ «МКЗ «Регіна», в основу якої мають бути покладені принципи раціоналізації асортименту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кузнецов И.Н. Управление продажами : [учеб.-практ. пособ.] / И.Н. Кузнецов. – М. : Дашков и К., 2008. – 492 с.
2. Пилипчук В.П. Маркетингові аспекти управління продажем / В.П. Пилипчук, О.В. Данніков // Формування ринкової економіки : зб. наук. пр. Спец. вип. «Економіка підприємства: теорія і практика» : у 2-х ч. Ч. 1. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 371–382.
3. Руденко И.В. Управление продажами: истоки, сущность, подходы / И.В. Руденко // Экономика. – 2012. – № 4. – С. 21–25.
4. Шейко І.О., Сагайдак-Нікітюк Р.В. Дослідження існуючих моделей оптимізації асортименту продукції // І.О. Шейко, Р.В. Сагайдак-Нікітюк // Економіка ХХІ сторіччя: фінансові та інноваційно-інвестиційні аспекти : зб. наук. праць з актуальних проблем економічних наук. – Дніпропетровськ : Гельветика, 2014. – С. 193–197.

УДК 64.031.42

Куцеконь Л.О.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри економіки підприємства імені професора І.Н. Романенка
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У статті визначено, що рівень доходів в умовах ринку виступає індикатором адаптації населення до нових економічних умов та відносин. Проаналізовано особливості системи доходів українських домогосподарств та визначено шляхи їх реформування в умовах ринкової трансформації економіки України. Запропоновано заходи щодо удосконалення державної політики з точки зору диференціації доходів домогосподарств.

Ключові слова: домогосподарство, заощадження, доходи, фінанси домогосподарств, ринкова економіка.

Куцеконь Л.А. ФОРМИРОВАНИЕ ДОХОДОВ ДОМОХОЗЯЙСТВ В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ

В статье определено, что уровень доходов в условиях рынка выступает индикатором адаптации населения к новым экономическим условиям и отношениям. Проанализированы особенности системы доходов украинских домохозяйств и определены пути их реформирования в условиях рыночной трансформации экономики Украины. Предложены меры по совершенствованию государственной политики с точки зрения дифференциации доходов домохозяйств.

Ключевые слова: домохозяйство, сбережения, доходы, финансы домохозяйств, рыночная экономика.

Kutsekon L.O. FORMING OF HOUSEHOLD INCOME IN CONDITIONS OF MARKET TRANSFORMATION

It is identified in the article that the income level at the market is indicator of adaptation to new economic conditions and relations. The features of Ukrainian household income system and ways of their reforming in condition of market transformation are analyzed. The measures for improving of public policy in terms of household incomes differentiation are suggested.

Keywords: household, household savings, income, household finance, market economics.

Постановка проблеми. Домогосподарство донедавна залишалося однією з найменш досліджених економічних одиниць. Проте з огляду на ріст економічної самостійності домашніх господарств набувають особливого значення питання формування наукової

парадигми фінансів домогосподарств та визначення основних пріоритетів їх розвитку в сучасних умовах. Проведені в перехідний період в деяких постсоціалістичних країнах економічні реформи не використали потенціалу ринкової моделі доходів домогосподарств,

що спричинило падіння рівня та якості життя населення, глибоку диференціацію доходів і серйозні деформації мотивації праці. Це робить ситуацію з доходами домогосподарств уразливою перед деструктивними впливами загальносвітових кризових явищ. У цьому контексті дослідження формування доходів домогосподарств, розробка методологічних підходів до подальшого їх реформування висуваються в розряд першочергових завдань. Найважливішою потребою її подальшого дослідження, пошуку практичних рішень подальшого вдосконалення державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та розподілу доходів домогосподарств в умовах ринкової трансформації досліджуються в роботах Ю. Архангельського, С. Архієреєва, С. Воробйова, А. Гальчинського, В. Геєця, А. Гриценка, В. Жеребіна, А. Каліни, М. Кіма, Т. Костішиної, А. Колота, О. Кузнецової, С. Кузнецова, В. Куликова, В. Лагутіна, Е. Лібанової, Д. Львова, В. Мандибури, В. Новікова, Д. Міхеєва, Р. Мудрак, С. Панчишина, А. Ревенка, М. Соколик, С. Тютюнникової, Л. Черенко, Н. Ушенка та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте постійні ринкові перетворення в країні, світові фінансові кризи, глобальні економічні тенденції визначають необхідність подальшого дослідження питань фінансів домашніх господарств. Недостатньо уваги приділяється дослідженню особливостей системи формування і розподілу доходів у трансформаційних економіках. Глибшою розробки вимагає також проблема створення ефективного механізму державного регулювання доходів, орієнтація такої політики на зростання добробуту населення.

Мета статті полягає у аналізі трансформації та функціонування доходів домашніх господарств в умовах ринкової перебудови та визначенні шляхів удосконалення державної політики доходів домогосподарств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обґрунтування шляхів підвищення ефективності

впровадження державної політики доходів домашніх господарств передбачає проведення статистико-економічного аналізу розподілу населення за середньодушовими доходами. Доходи виступають базовою характеристикою матеріального становища домогосподарства, є визначальним чинником їх майнової та соціальної диференціації у суспільстві, базою формування соціальної стратифікації та основою становлення середнього класу.

Переважаюча більшість дослідників визначають, що саме рівень доходів в умовах ринку виступає індикатором адаптації населення до нових економічних умов та відносин. Проблема диференціації доходів домогосподарств протягом останнього десятиріччя залишається невирішеною, що підтверджує важливість удосконалення державної політики доходів [1; 2].

Характерний сьогодні для України розподіл доходів свідчить про наявність суттєвої поляризації населення за ознакою матеріального забезпечення. Навіть покращення показників розподілу та загальне зростання рівня номінальних доходів населення України останніми роками не зменшило поляризацію в українському суспільстві, яка іде за напрямками: багаті – бідні; рівень життя у великих містах (столиці, промислових центрах) – рівень життя у сільській місцевості; м. Київ – регіони тощо.

Процес розшарування українського суспільства за матеріальним статусом досить тісно пов'язаний з «шоковим» характером ринкових трансформаційних перетворень, що й визначило характер і особливості цього процесу. «Шокова терапія» переходу до ринку в Україні обумовила процеси різкого збідніння основної маси населення, навіть досить благополучних його прошарків: висококваліфікованих робітників, представників кооперативного руху та інтелігенції. Це супроводжувалось різким посиленням поляризації доходів населення України. Загострення цієї проблеми спостерігалось ще у 90-х роках ХХ ст. та залишається актуальним і донині [3; 4].

Тож розглянемо структуру доходів українських домогосподарств за 2010–2014 рр. (табл. 2).

Загалом по роках структура доходів домогосподарств не змінюється. Заробітна плата є первинним

Таблиця 1

Диференціація життєвого рівня населення

	2010	2011	2012	2013	2014
Чисельність населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму:					
млн. осіб	2,6	3,9	3,4	4,0	3,7
у відсотках до загальної чисельності населення	5,8	8,8	7,8	9,1	8,4
Довідково: середньорічний розмір прожиткового мінімуму (у середньому на одну особу в місяць, грн.)	638,5	843,2	914,1	1042,4	1113,67
Квінтільний коефіцієнт диференціації загальних доходів населення, разів	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Квінтільний коефіцієнт фондів (по загальних доходах), разів	3,6	3,5	3,4	3,3	3,3

Таблиця 2

Структура доходів українських домогосподарств, 2009–2013 рр.

	2010		2011		2012		2013		2014	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
заробітна плата	365300	40,8	449553	40,8	529133	41,8	609394	41,8	630734	40,7
прибуток та змішаний дохід	129760	14,5	160025	14,5	200230	15,8	224920	15,4	243668	15,7
доходи від власності	34654	3,9	67856	6,2	68004	5,4	80769	5,5	87952	5,7
соціальні допомоги та ін. одержані поточні трансферти	364572	40,8	423741	38,5	469386	37,0	542781	37,3	586379	37,9
Доходи – всього	894286	100	1101175	100	1266753	100	1457864	100	1548733	100

і основним джерелом доходів населення України, на неї припадає понад 40% їх загального обсягу. Також близько 40% займає соціальна допомога населенню, найменшу частку становлять доходи від власності – близько 5%. Треба зазначити, що збільшення соціальної допомоги населенню не повинно носити постійний характер, а має бути лише як складова підтримки в періоди кризових процесів, що орієнтована на подальше залучення членів домогосподарства саме до отримання доходів від факторів виробництва.

Внаслідок нерівномірностей у розмірах заробітних плат між найбагатшими та найбіднішими категоріями працівників більшість населення отримують заробітну плату, нижчу за середній рівень. У червні 2013 р. 64,3% українців одержували заробітну плату нижче середньої, яка становила тоді 3 109 грн. Зарплату рівну середній або вище отримували менше 35,7% українців. Аналогічна ситуація збереглася і у 2014 р. [5–7].

Отже, однією з особливостей системи доходів домогосподарств, що склалася в перехідній економіці України, є її інерційний характер. Основними причинами інерційного характеру формування доходів домогосподарств, на нашу думку, є: переважно адміністративні важелі забезпечення зростання доходів незалежно від показників продуктивності праці і інноваційності економічного зростання; інституційна несформованість факторних доходів, що є передумовою виникнення протиріч в процесі розподілу доходу між власниками різних чинників виробництва і загострення протиріч у соціально-трудої сфері; нерозвиненість системи соціального партнерства; домінування у сфері державного регулювання доходів орієнтацій на перерозподіл, а не на створення нової вартості; порушення принципу еквівалентності обміну у сфері формування доходів домогосподарств, що виявляється в значному зростанні економічної експлуатації; переважно екстенсивне зростання при значній долі експорту, де забезпечення міжнародних конкурентних переваг досягається в основному за рахунок низької долі оплати праці у ВВП і в собівартості продукції, зниження витрат на удосконалення технічної бази, що заглиблює нерівність доходів і деформує соціальну структуру.

Основні тенденції формування доходів домогосподарств в умовах ринкової трансформації: розширення структури доходних складових; істотний розрив між номінальними і реальними доходами, низькі реальні доходи домогосподарств; посилення поляризації суспільства; зменшення ролі оплати праці як основного джерела доходів; збільшення в структурі грошових доходів прибутку і змішаного доходу, що пов'язано з економічною активністю високоприбуткових груп населення; значна частка тіньових і неформальних доходів, високий ступінь корумпованості суспільних відносин; велика питома вага витрат на харчування в загальному обсязі сукупних витрат домогосподарств; збільшення бідності і перетворення її в стійко відтворюване явище.

Оптимізація структури доходів домогосподарств, зростання їхнього рівня лежать у площині переходу до інноваційної моделі економічного розвитку, що потребує формування нової нормативно-ціннісної основи поведінки домогосподарств. Людський, інтелектуальний, соціальний капітал та інші наявні ресурси домогосподарств повинні стати джерелом отримання доходів за рахунок їх інноваційного використання [8–9].

Як показує досвід найуспішніших трансформаційних економік, найменші втрати і найшвидші темпи

становлення нової ринкової моделі розподілу доходів відзначилися в тих країнах, де спочатку економіка мала соціальну орієнтацію. У європейських постсоціалістичних країнах успішні економічні реформи почали здійснюватися в умовах стабільного зростання доходів, починаючи з рівня середнього доходу на душу населення 300 доларів США.

Вихідними умовами трансформації системи формування і розподілу доходів у перехідній економіці були механізми розподільних відносин, що діяли в адміністративно-командній економіці. Відзначається, що розподільні відносини в адміністративно-командній економіці контролювалися державою. Держава визначала розмір фонду оплати праці. Величина заробітної плати в економіці регулювалася тарифною сіткою. Така система сприяла утвердженню тенденції зрівняльного розподілу, не передбачала залежності доходу від продуктивності праці та економічного розвитку. Разом із тим існуюча система розподілу доходів сприяла становленню соціальної однорідності домогосподарств за їх рівнем [9; 10].

В умовах ринкової трансформації економіки України йде інтенсивний процес становлення факторної моделі доходів домогосподарств. Ця модель дозволяє домогосподарствам стати активними суб'єктами ринкового господарства.

Висновки. Проведений аналіз показав, що специфіка реформування системи доходів домогосподарств у перехідній економіці полягає в необхідності одночасного вирішення комплексу завдань: створення соціально-економічних передумов для впровадження ринкової моделі формування доходів; побудова ефективної системи їх регулювання, а також розвиток ринкового саморегулювання доходів.

У результаті дослідження було встановлено, що для системи формування і розподілу доходів домогосподарств в економічно розвинених країнах характерні такі риси: переважання соціально-економічного співробітництва над соціально-економічною боротьбою, високий ступінь розвиненості відносин соціального партнерства; висока ефективність господарської системи; соціальна спрямованість економічного розвитку; баланс соціально-економічних сил; конкурентний порядок; розвинена система державного регулювання доходів; високий рівень життя більшості населення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Безгубенко Л.І. Финансовая система Украины в условиях экономики переходного периода / Л.І. Безгубенко // Финансы Украины. – 1996. – № 9. – С. 13–19.
2. Болотіна Є.В. Домогосподарство в умовах інституціоналізації перехідної економіки України / Є.В. Болотіна // Вісник ДДМА. – 2009. – № 2(16). – С. 30–36.
3. Ворошило В.В. Финансовая активность домашних хозяйств / В.В. Ворошило // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2009. – № 2. – С. 21–22.
4. Кізіма Т.О. Доходи домогосподарств: інтерпретація сутності та проблеми детінізації / Т.О. Кізіма [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Aprepr/2009_5_1/46.pdf.
5. Литвак М.Л. Домогосподарство в умовах перехідної економіки інверсійного типу : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.01.01 / М.Л. Литвак ; Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2005. – 16 с.
6. Новый курс: реформи в Україні. 2010–2015. Національна доповідь / За заг. ред. В.М. Гесця та ін. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

8. Руда М.І. Податкові відносини домогосподарств як специфічного сектору економічної системи держави / М.І. Руда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evd/2010_3/14.pdf.
9. Скібіна С.О. Стан сфери доходів домашніх господарств в умовах ринкової трансформації / С.О. Скібіна // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія економічна. – Харків, 2009. – № 953. – С. 56–61
10. Шикіна Н.А., Коцюрубенко Г.М. Фінанси домогосподарств як основа розвитку людського капіталу / Н.А. Шикіна, Г.М. Коцюрубенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2011_3/Shikina.pdf.

УДК 687:658.012.8

Лойко В.В.

*доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки підприємства,
Київського національного університету технологій та дизайну*

Кононенко Г.І.

*аспірант кафедри економіки підприємства
Київського національного університету технологій та дизайну*

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті узагальнено існуючі підходи до визначення поняття «конкурентні переваги» зарубіжними та українськими економістами, виділено основні конкурентні переваги швейних підприємств за ступенем стійкості на основі принципів, які надано Т. Пітері і Б. Уотерменом. Сформувано можливі напрями їх реалізації на вітчизняних швейних підприємствах для формування власних конкурентних переваг. Висвітлено зовнішні та внутрішні конкурентні переваги та виявлено можливості забезпечення конкурентних переваг швейних підприємств в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: конкурентні переваги, визначення, швейне підприємство, ступінь стійкості, процес забезпечення, фактори впливу.

Лойко В.В., Кононенко Г.І. ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ШВЕЙНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

В статье проанализированы существующие подходы к определению понятия «конкурентные преимущества» зарубежными и украинскими экономистами, выделены основные конкурентные преимущества швейных предприятий по степени стойкости на основе принципов, которые приведены Т. Питером и Б. Уотерменом. Сформулированы возможные направления их реализации на отечественных швейных предприятиях для формирования собственных конкурентных преимуществ. Высветлены внешние и внутренние конкурентные преимущества и выявлены возможности обеспечения конкурентных преимуществ швейных предприятий в современных условиях хозяйствования.

Ключевые слова: конкурентные преимущества, определение, швейное предприятие, степень стойкости, процесс обеспечения, факторы влияния.

Loiko V.V., Kononenko G.I. FORMATION OF COMPETITIVE ADVANTAGES GARMENT ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS OF MANAGING

The paper analyzes the existing approaches to the definition of "competitive advantage" by foreign and Ukrainian economists highlighted the main competitive advantages of apparel companies degree of resistance on the basis of principles, which are given by Peter T. and B. Waterman, formulated the possible directions of their realization in the domestic garment enterprises to form their own competitive advantage, it lightens the external and internal competitive advantages and identify opportunities to ensure competitive advantages garment enterprises in the contemporary economy.

Keywords: competitive advantage, determination, sewing company, degree of persistence, process of providing, influences.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання формування конкурентоспроможності промислового підприємства, зокрема швейного, тісно пов'язане із формуванням та утриманням власних конкурентних переваг. Стійкі конкурентні переваги можливо сформувати за рахунок розробки та впровадження різних інновацій. Керівникові швейного підприємства для визначення шляхів подальшого розвитку підприємства та формування довготривалих конкурентних переваг потрібно точно знати сутність поняття «конкурентна перевага», особливості функціонування підприємства, тенденції розвитку ринку швейних виробів, фактори, які істотно впливають на господарську діяльність підприємства. В умовах реформування економіки та сучасного шляху євроінтеграції України доцільно проводити подальші дослідження питань формування конкурентних переваг

вітчизняних промислових підприємств з урахуванням змін в умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням конкурентоспроможності підприємств та формуванню їх конкурентних переваг присвятили свої праці багато українських та зарубіжних вчених, зокрема: Г.Л. Азоєв, О.В. Ареф'єва, Л.В. Балабанова, І.З. Должанський, О.Ю. Иванова, П.Г. Клівець, Р.Л. Лупак, Г.В. Михайлик, А.М. Ніколаєва, Є.О. Полтавська, М.Е. Портер, Н.П. Тарнавська, Р.А. Фатхутдинов та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на вагомий доробок авторів щодо формування теоретичних засад конкурентоспроможності промислових підприємств та формування їх конкурентних переваг, питання формування конкурентних переваг швейних підприємств в сучас-